

Høringsnotat for Natura 2000-område N151 Ramsø Mose

Notat vedrørende høringssvar til forslag af 2017 til justerede Natura 2000-områdegrænser for N151 Ramsø Mose.

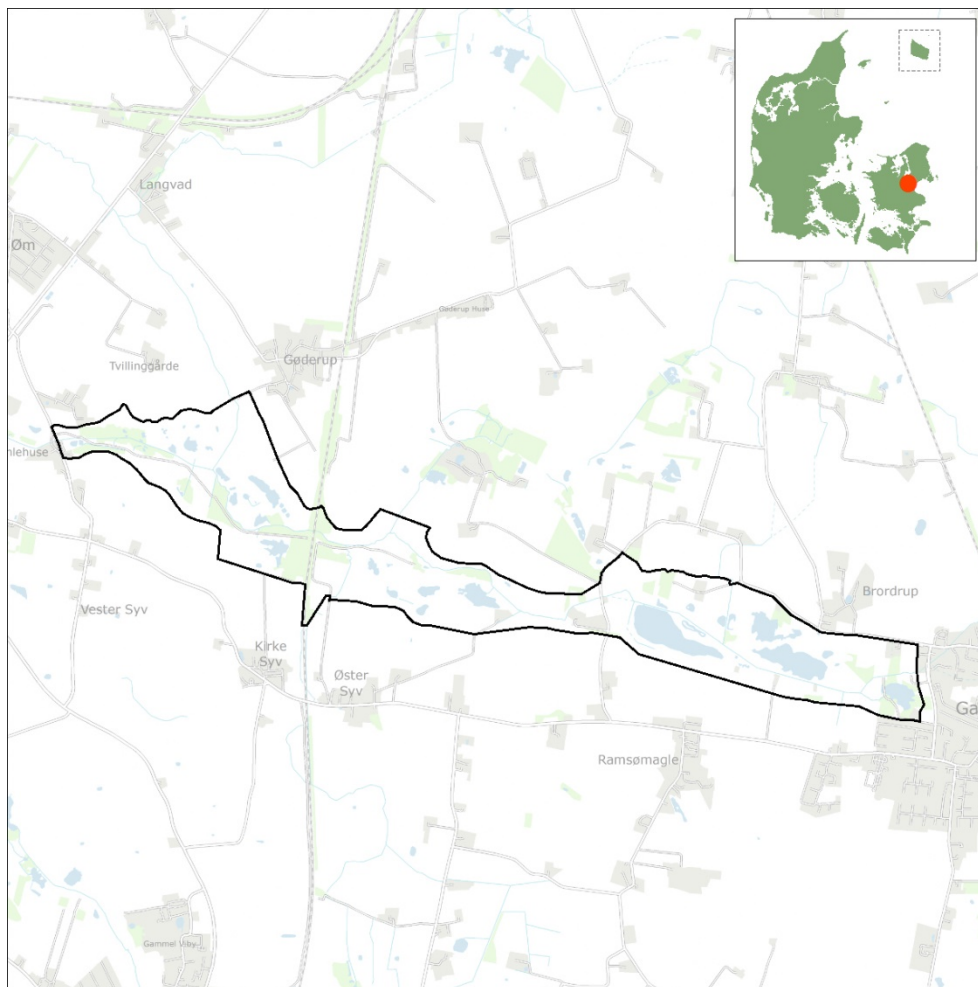
Forslaget til justerede Natura 2000-områdegrænser for N151 Ramsø Mose har været i offentlig høring fra d. 28/9 2017 til d. 3/1 2018.

Indkomne høringssvar ses på <https://fugle-habitat-2017.hoering.mfvm.dk>.

Oktober 2018: Som nævnt i afsnit 5.2 "Den videre proces" har Miljø- og Fødevareministeriet haft en bekendtgørelse i høring med henblik på at opdatere Natura 2000-områdegrænserne. Der er i denne høring ikke kommet høringssvar til dette Natura 2000-område. Miljøstyrelsen har valgt at uddybe argumentationen for nogle af justeringerne i et nyt afsnit 6. Derudover er Afsnit 1.3 er blevet udbygget.

1	Grænsejustering for Natura 2000-området.....	3
1.1	Indledning.....	3
1.2	Danmarks udpegning af Natura 2000-områder.....	4
1.2.1	Kommissionens retningslinjer – ændringer i Natura 2000-områdegrænser.....	4
1.3	Kriterier.....	4
1.4	Høringer.....	6
2	Sammenfatning af høringsforslag og høringssvar for Natura 2000-område N151 Ramsø Mose.....	7
2.1	Sammenfatning af høringsforslaget.....	7
2.2	Sammenfatning af høringssvarene	7
3	Høringsvar vedr. generelle emner.....	8
4	Behandling af områdespecifikke emner	8
4.1	F104 Ramsø Mose.....	8
4.1.1	Høringsforslag	8
4.1.2	Indkomne høringssvar.....	9
4.1.3	Opsamling.....	14
5	Miljøstyrelsens forslag til nye grænser for N151 Ramsø Mose	14
5.1	Opsamling	14
5.2	Den videre proces.....	15
6	Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelsesshøring	15
6.1	Baggrund.....	15

6.2	Supplerende argumentation	16

Figur 1. Gældende afgrænsning af Natura 2000-området N151 Ramsø Mose

1 Grænsejustering for Natura 2000-området

1.1 Indledning

Dette høringsnotat behandler høringsvar for dette specifikke Natura 2000-område. Af høringsnotatet fremgår også dokumentationen for de konkrete justeringer af Natura 2000-områdets grænser. Der er ligeledes udarbejdet specifikke høringsnotater for øvrige Natura 2000-områder, hvor afgrænsningen er blevet justeret. Desuden har Miljøstyrelsen udarbejdet et generelt høringsnotat, som behandler høringsvar vedrørende generelle forhold, spørgsmål og problemstillinger.

Formålet med justeringen bygger på aftalen om Naturpakken, som blev indgået af Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti i maj 2016.

Aftaleteksten lyder: *"Tilpasning af Natura 2000-områdernes afgrænsning
Natura 2000-områderne er nogle af de mest værdifulde naturområder i Danmark. Der indgår dog i de udpegede Natura 2000-områder intensive jordbrugsarealer og byarealer, som ikke bidrager til*

beskyttelsen af direktivarter og -naturtyper, men som alligevel er underlagt nogle af de krav, der følger af Natura 2000-udpegningen.

Der iværksættes, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål.”

I aftalen er det således aftalt, at Natura 2000-områderne skal tilpasses med henblik på at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. udvide områder med mere værdifuld natur, der understøtter direktivmål.

Efterfølgende har aftaleparterne bag Naturpakken i forsommeren 2018 ønsket at udvide Natura 2000-områderne med yderligere naturarealer. Derfor er Natura 2000-områderne suppleret med yderligere naturarealer, primært på Naturstyrelsens områder. Det drejer sig om arealer med habitatnatur eller arealer med særlige naturværdier. Derudover er der også i enkelte tilfælde medtaget yderligere arealer, hvor der er tale om store arealer med aftale om konkrete tiltag til naturgenopretning eller naturarealer, hvor private lodsejere selv har foreslået, at arealet kan indgå i et Natura 2000-område.

Resultatet er, at Natura 2000-arealet samlet set reduceres med ca. 29.900 hektar, der primært er intensivt drevne landbrugsarealer og byområder, som Miljøstyrelsen vurderer ikke har væsentlig betydning for beskyttelse af naturtyper og arter omfattet af naturdirektiverne. Natura 2000-arealet udvides med ca. 30.900 hektar nye naturarealer, der primært er beliggende på Naturstyrelsens arealer, og som vil have væsentlig betydning for beskyttelse af habitatnatur og arter omfattet af direktiverne.

1.2 Danmarks udpegning af Natura 2000-områder

Danmark har udpeget 113 fuglebeskyttelsesområder og 261 habitatområder, som tilsammen udgør 250 Natura 2000-områder. Danmark har p.t. udpeget godt 8 procent af landarealet og godt 18 procent af havarealet. De danske Natura 2000 områder er udpeget for at beskytte en række arter og naturtyper. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Natura 2000-områderne er med til at løfte Danmarks forpligtelser efter fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet, hvor der blandt andet er krav om udpegning af særlige områder, som beskytter arter og naturtyper. Formålet med udpegningen er, at områderne vil medvirke til, at naturen udvikler sig positivt, således at arter og naturtyper på sigt opnår gunstig bevaringsstatus.

1.2.1 Kommissionens retningslinjer – ændringer i Natura 2000-områdegrenser

Europa Kommissionen har i 2005 præciseret mulighederne for at ændre Natura 2000-områdegrenser. Herefter kan ændringer i grænserne for et Natura 2000-område ske ved opdatering af oplysninger i Europa-Kommissionens standarddatabase, som opdateres, når der foreligger ny viden eller nye nationale beslutninger.

I forbindelse med udtagning eller ændringer af habitatområder forudsætter det kommissionens godkendelse bortset fra tekniske fejlrettelser, som samlet udgør under 5 % af områdets areal.

1.3 Kriterier

Miljøstyrelsen har med henblik på udmøntning af Naturpakkens ønsker til justering af Natura 2000-områderne samt EU-kommissionens retningslinjer udarbejdet en række faglige kriterier for ændringer i områdegrænserne.

Disse kriterier præciserer, at enhver ændring skal kunne begrundes naturfagligt, og at ændringer som udgangspunkt skal ske på en måde, så der ikke opstår huller i Natura 2000 områderne. Samtidig bør Natura 2000-grænserne følge naturlige skel (f.eks. veje, diger, levende hegn, vandløb, kyst, skovbryn mv.).

I overensstemmelse med aftaleteksten i Naturpakken er der generelt ikke set på ændringer af grænserne for marine Natura 2000-områder. I visse særlige tilfælde er der sket ændringer, hvor det kan begrundes i hensynet til eksisterende aktiviteter såsom havneanlæg og i øvrigt er i overensstemmelse med Natura 2000-beskyttelsen.

De specifikke kriterier for at udtage arealer fra Natura 2000-områder tager udgangspunkt i, at der kan udtages intensive jordbrugsarealer, arealer i byzone og arealer med tæt bebyggelse, sommerhusområder og arealer med særligt forstyrrende aktiviteter, herunder erhvervshavne. Det indgår dog også, at der ikke må udtages arealer med habitatnatur og levesteder med en væsentlig stabil forekomst af arter på habitatdirektivets bilag 1 og 2, fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 eller regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter på udpegningsgrundlaget.

I fuglebeskyttelsesområder suppleres udtagningskriterierne med tre yderligere kriterier, hvorefter der skal foretages en konkret vurdering af arealets betydning for tilbagevendende trækfugle og fugle på områdets udpegningsgrundlag.

De udtagne arealer er gennemgået flere gange i forbindelse med kortlægning og overvågning i NOVANA-programmet. Som supplement hertil er bl.a. naturdatabasen, DOF-basen samt seneste og historiske luftfotos gennemgået for at konstatere, at der ikke findes habitatnatur og -arter på arealerne. Der er som nævnt ovenfor gennemført en konkret vurdering i forhold til fugle på udpegningsgrundlaget, hvor dette er relevant.

Der er desuden udarbejdet kriterier for i hvilke tilfælde, et areal kan inddrages i et Natura 2000-område. Efter disse kriterier skal der tages udgangspunkt i, om arealet ligger i tilknytning til habitatnatur eller er et levested for bilagsarter. Derudover skal arealet have en god naturkvalitet.

Disse kriterier er suppleret med kriterier, som skal sikre, at eksisterende husdyrbrug ikke berøres af yderligere husdyrregulering. Dette er gjort ved at definere et areal rundt om alle registrerede husdyrbrug, inden for hvilket Natura 2000-områderne ikke er foreslået udvidet med ammoniakfølsom natur. I vurderingen indgår afstanden til nærmeste husdyrbrug. Denne vurdering bygger på de specifikke kriterier til beregning af friholdt areal omkring husdyrbrug. Der henvises til det generelle høringsnotat for nærmere oplysninger.

Der er desuden lavet supplerende kriterier i forhold til inddragelse af arealer i fuglebeskyttelsesområder, hvor der særligt er lagt vægt på, om arealet har væsentlige forekomster af f.eks. sjældne bilag 1 arter, eller hvis arealet er med til at sikre et eksisterende områdes udpegningsgrundlag.

Der henvises desuden til det generelle høringsnotat, hvor de samlede kriterier fremgår som bilag.

Aftaleparterne har ønsket at udvide Natura 2000-områderne med yderligere naturarealer. Derfor er Natura 2000-områderne suppleret med yderligere naturarealer, primært på Naturstyrelsens områder. Det drejer sig om arealer med habitatnatur eller arealer med særlige naturværdier. Derudover er der

også i enkelte tilfælde medtaget yderligere arealer, hvor der er tale om store arealer med aftale om konkrete tiltag til naturgenopretning eller naturarealer, hvor private lodsejere selv har foreslået, at arealet kan indgå i et Natura 2000-område. I forbindelse med gennemgangen af Natura 2000-områderne har Miljøstyrelsen desuden foretaget en kvalitetssikring af de eksisterende Natura 2000-områders grænser. Dette er sket for at justere grænserne i forhold til nutidig anvendelse af digitale kort. I samme proces har Miljøstyrelsen gennemgået de oprindelige høringssvar fra dengang, da Natura 2000-områderne blev udpeget. Dette er sket for at sikre fuld overensstemmelse mellem områdegrænserne og de oprindelige beslutninger, herunder de daværende høringssvar.

1.4 Høringer

Miljøstyrelsen har i forbindelse med arbejdet med justerede Natura 2000-grænser ønsket en bred inddragelse af offentligheden i processen. Derfor har Miljøstyrelsen i løbet af processen foretaget flere høringer.

Først er der foretaget en teknisk høring af kommuner og offentlige lodsejere, hvor kommunerne i deres egenskab som myndighed blev bedt om at komme med faglige og tekniske bidrag med fokus på bynære arealer og intensive jordbrugsarealer, der kunne tages ud af Natura 2000-områderne. Naturstyrelsen og Forsvaret blev ligeledes inddraget i denne tekniske proces blandt andet i forhold til forslag til, hvor det eventuelt ville være muligt at udvide Natura 2000-områderne.

Dernæst er der foretaget en høring over et høringsforslag i perioden fra 28. september 2017 til 3. januar 2018. Som følge af ændringer på baggrund af modtagne høringssvar har et nyt forslag til justerede Natura 2000-grænser været i målrettet høring i perioden fra 17. maj til 31. maj 2018. De enkelte høringer beskrives nærmere i det nedenstående.

Gennem hele processen med tilpasning af Natura 2000-områdernes grænser har Miljøstyrelsen haft en løbende dialog med forskellige interessenter, herunder afholdt møder med Kommunernes Landsforening, KTC – Kommunalteknisk Chefforening, de enkelte kommuner, erhvervet (bl.a. Skovforeningen, Landbrug og Fødevarer, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Fiskeriforening), de grønne organisationer (Danmarks Naturfredningsforening, Birdlife/DOF) og Naturstyrelsen.

I forbindelse med udarbejdelse af forslag til justerede Natura 2000-grænser har Miljøstyrelsen indhentet tekniske input fra kommuner og offentlige lodsejere. Kommunerne er i deres egenskab som myndighed blevet bedt om at komme med faglige og tekniske bidrag omkring Natura 2000-områderne med fokus på bynære arealer og intensive jordbrugsarealer, der kan tages ud af Natura 2000-områderne.

På baggrund af blandt andet de berigtigede Natura 2000-områders grænser og tekniske bidrag fra kommunerne har Miljøstyrelsen udarbejdet et forslag til justerede Natura 2000-grænser. Dette forslag har været i offentlig høring i perioden fra 28. september 2017 til 3. januar 2018. Høringen var annonceret i landsdækkende medie samtidig med, at der blev udsendt høringsbreve til interessenter og særligt berørte lodsejere (defineret som lodsejere med CVR-nummer indenfor grænserne af forslag til ny afgrænsning af Natura 2000-områder).

Der blev i alt modtaget ca. 1.100 høringssvar indeholdende ca. 2.000 ændringsforslag.

De modtagne svar fra denne høring gav i flere situationer anledning til ændringer i det oprindelige forslag til justerede Natura 2000-grænser. Derfor udsendte Miljøstyrelsen et nyt forslag til justerede Natura 2000-grænser. Dette forslag blev sendt i en høring målrettet lodsejere med arealer, hvor der foreslås yderligere ændringer i forhold til den nuværende udpegning af Natura 2000-områder. Denne

høring blev gennemført i perioden fra 17. maj til 31. maj 2018. I høringsbrevene har der været angivet en begrundelse for de påtænkte justeringer. På baggrund af denne høring modtog Miljøstyrelsen ca. 150 høringssvar.

Der har i forbindelse med høringen i sidste halvdel af 2017 og den målrettede høring i maj 2018 været udsendt materiale og kort, som har beskrevet de påtænkte justeringer, ligesom der på Miljøstyrelsens hjemmeside har været detaljerede oplysninger om baggrunden for arbejdet med justeringer af Natura 2000-grænserne og kriterierne bag.

De foretagne høringer er sket for at skabe et mere præcist grundlag for de faglige vurderinger for nye Natura 2000-områdegrænser, som først med udstedelsen af en bekendtgørelse om Natura 2000-grænserne vil være endelige. De foreslåede justeringer i Natura 2000-områderne skal godkendes af EU-kommissionen.

2 Sammenfatning af høringsforslag og høringssvar for Natura 2000-område N151 Ramsø Mose

2.1 Sammenfatning af høringsforslaget

Sammenholdt med den gældende afgrænsning af N151 er der i Miljøstyrelsens høringsforslag sket større reduktioner af arealer med intensivt drevne landbrugsarealer og bebyggelse. Områdegrænserne er kvalitetssikret og så vidt muligt tilpasset naturlige skel i landskabet

2.2 Sammenfatning af høringssvarene

Miljøstyrelsen har modtaget i alt 8 ændringsforslag med konkrete forslag til ændringer af Natura 2000-områdets afgrænsning. Forslagene er kommet fra Dansk Naturfredningsforening-Roskilde, Roskilde Kommune og en lodsejer.

Ændringsforslagene indeholder forslag om at tilbageføre områdegrænserne til deres oprindelige placering, således at Miljøstyrelsens høringsforslag annulleres samt et forslag om at området udvides og også bliver habitatområde. Forslagene om udvidelser er bl.a. begrundet med at der er tale om udyrkede arealer, forekomster af habitatnatur, ændring af udpegningsgrundlag og forekomster af andre fuglearter.

I de kommende afsnit er ændringsforslagene gengivet i hovedtræk. Miljøstyrelsens kommentarer til de enkelte emner er anført i kursiv.

Nogle af høringssvarene berører emner, som ligger uden for rammerne af høringen om justering af grænserne for Natura 2000-områderne, fx kommentarer til gældende lovgivning, ønsker om ændringer af udpegningsgrundlag m.v. Sådanne høringssvar kan være kort gengivet, men kun i et begrænset omfang kommenteret.

Af hensyn til det generelle overblik og læsevenlighed nævnes alene organisationer og kommuner med navn. Lodsejere og virksomheder er samlet under betegnelsen lodsejere. Alle høringssvar kan findes på <https://fugle-habitat-2017.hoering.mfvm.dk>

I Miljøstyrelsens kommentering af høringssvarene henvises med links til eksisterende lovgivning og øvrigt materiale som f.eks. vejledninger, hvor dette er relevant.

3 Høringsvar vedr. generelle emner

Der er ikke indkommet høringssvar der omhandler generelle emner.

4 Behandling af områdespecifikke emner

Område N151 Ramsø Mose består af følgende fuglebeskyttelsesområde:

- *F104 Ramsø Mose*

Figur 2. F104 Ramsø Mose

Høringssvar med konkret arealforslag til fuglebeskyttelsesområde samt høringsforslagets forslag om justeringer i områdegrænserne vil blive gennemgået område for område i de følgende afsnit.

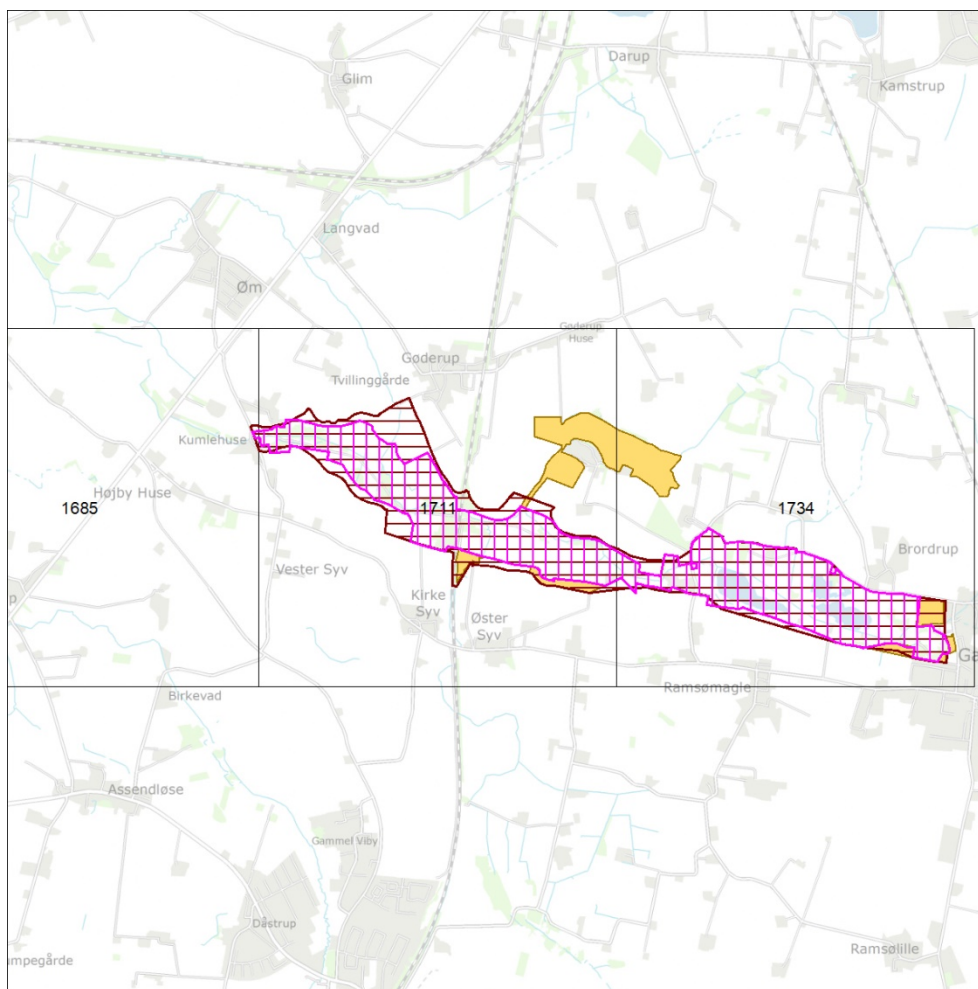
4.1 F104 Ramsø Mose

4.1.1 Høringsforslag

I Miljøstyrelsens høringsforslag er området foreslået reduceret med intensivt drevne landbrugsarealer og bebyggelser. Områdegrænserne er kvalitetssikret og så vidt muligt tilpasset naturlige skel i landskabet.

Figur 3 viser de berigtigede grænser samt høringsforslaget for F104 Ramsø Mose.

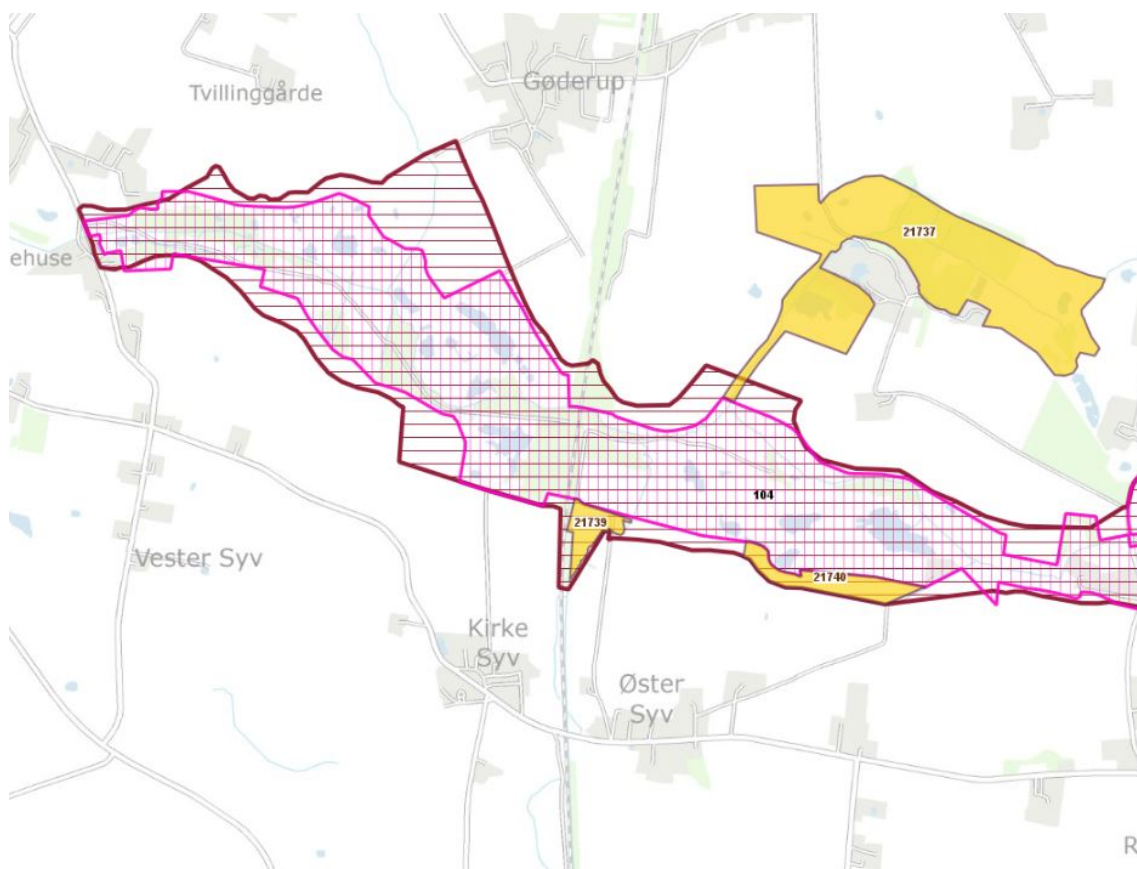

Figur 3. F104 Ramsø Mose. Den brune skravering viser de berigtigede grænser for fuglebeskyttelsesområdet, og den lyserøde skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. Dvs. at arealer, der kun er skraveret med brunt, er arealer, der er forslået fjernet fra det beskyttede område. Arealer, der kun er skraveret med lyserød, er arealer, der er forslået tilføjet til det beskyttede område. De gule helfarvede polygoner viser ændringsforslagene, således at gul er forslag til udvidelse.

4.1.2 Indkomne høringsvar

Miljøstyrelsen har modtaget 8 ændringsforslag til fuglebeskyttelsesområdet. Ændringsforslaget er fra Dansk Naturfredningsforening (Roskilde), Roskilde Kommune og en lodsejer. Ændringsforslagene indeholder forslag til udvidelser af områdets afgrænsning.

På figur 4 ses Miljøstyrelsens høringsforslag samt de indkomne ændringsforslag der indeholder et konkret geografisk forslag til ændringer i områdeafgrænsningen. Ændringsforslagene behandles i grupper ud fra deres geografiske placering. Dette gøres ved at underopdele området i en række kvadrater på 2,5 km x 2,5 km der bruges til at foretage en systematisk gennemgang af høringsforslaget og behandling af indkomne ændringsforslag. Kvadraterne gennemgås fra lavest kvadratnummer til højeste.

Figur 4. F104 Ramsø Mose. Den brune skravering viser de berigtigede grænser for fuglebeskyttelsesområdet, og den lyserøde skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule helfarvede polygoner viser ændringsforslag, således at gul er forslag til udvidelse.

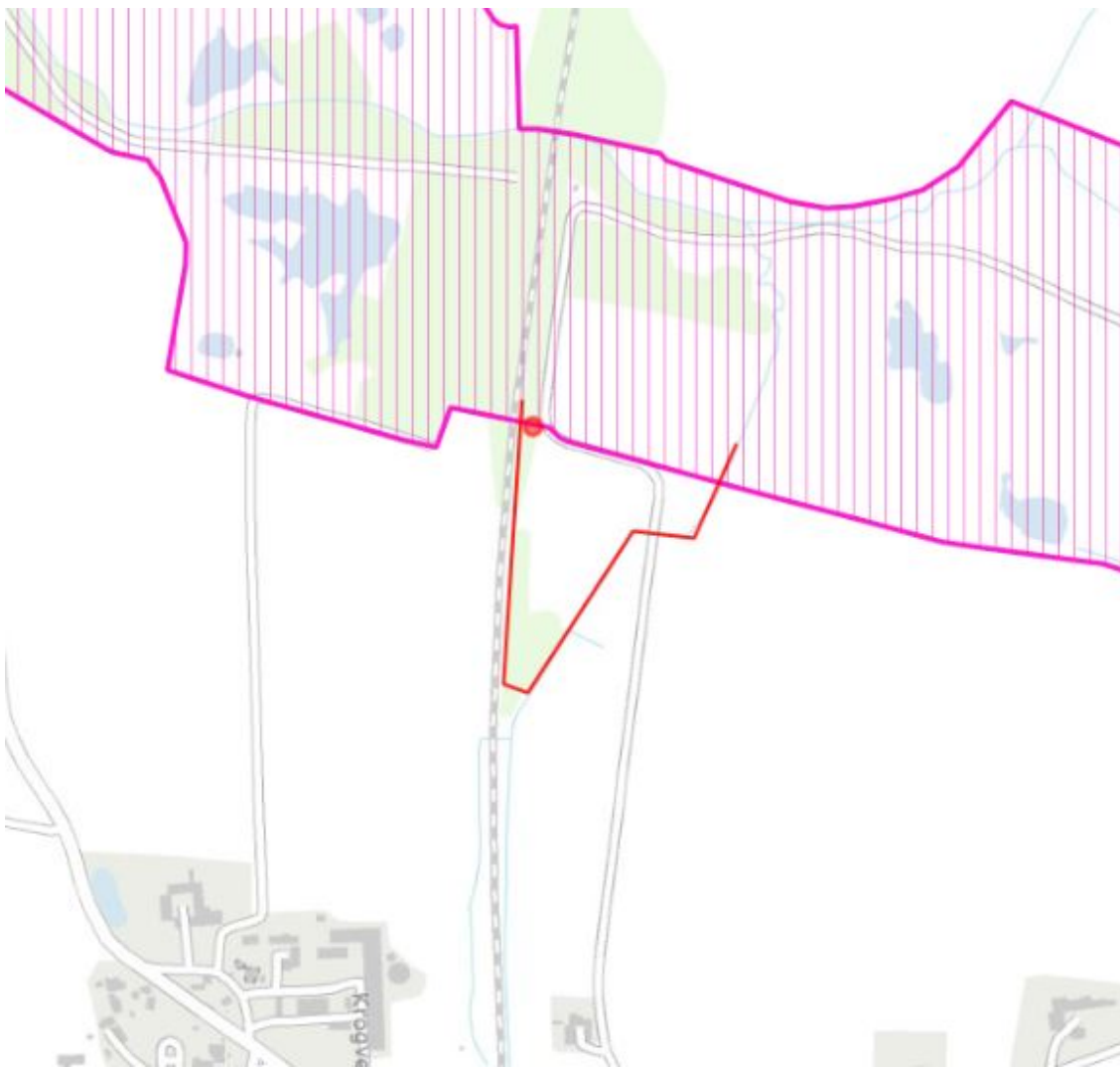
4.1.2.1 Kvadrat 1711

Miljøstyrelsen har foreslået at landbrugsarealer omkring Ramsø Mose udtages af fuglebeskyttelsesområdet, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen og DOF-basen og på baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for levesteder eller arter på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Hvor det vurderes, at arealet på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealet kan udtages fra fuglebeskyttelsesområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21739) foreslår, at den foreslåede reduktion annulleres, da arealet er udyrket.

Miljøstyrelsen er enig i DN-Roskildes vurdering og imødekommer denne tilpasning af fuglebeskyttelsesområdets grænse til naturligt skel, som en teknisk fejlrettelse.

Høringsforslaget justeres på baggrund af dette, så arealet forsat er omfattet af Natura 2000-området. Den justerede grænse ses på 5.

Figur 5. Tallene angiver nummeret på de kvadrater, hvis indhold behandles jf. figur 3. Den lyserøde skravering angiver høringsforslagets afgrænsning og den røde streg angiver den opdaterede områdegrænse.

Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21740) foreslår, at den foreslåede reduktion annulleres, da arealet er udyrket.

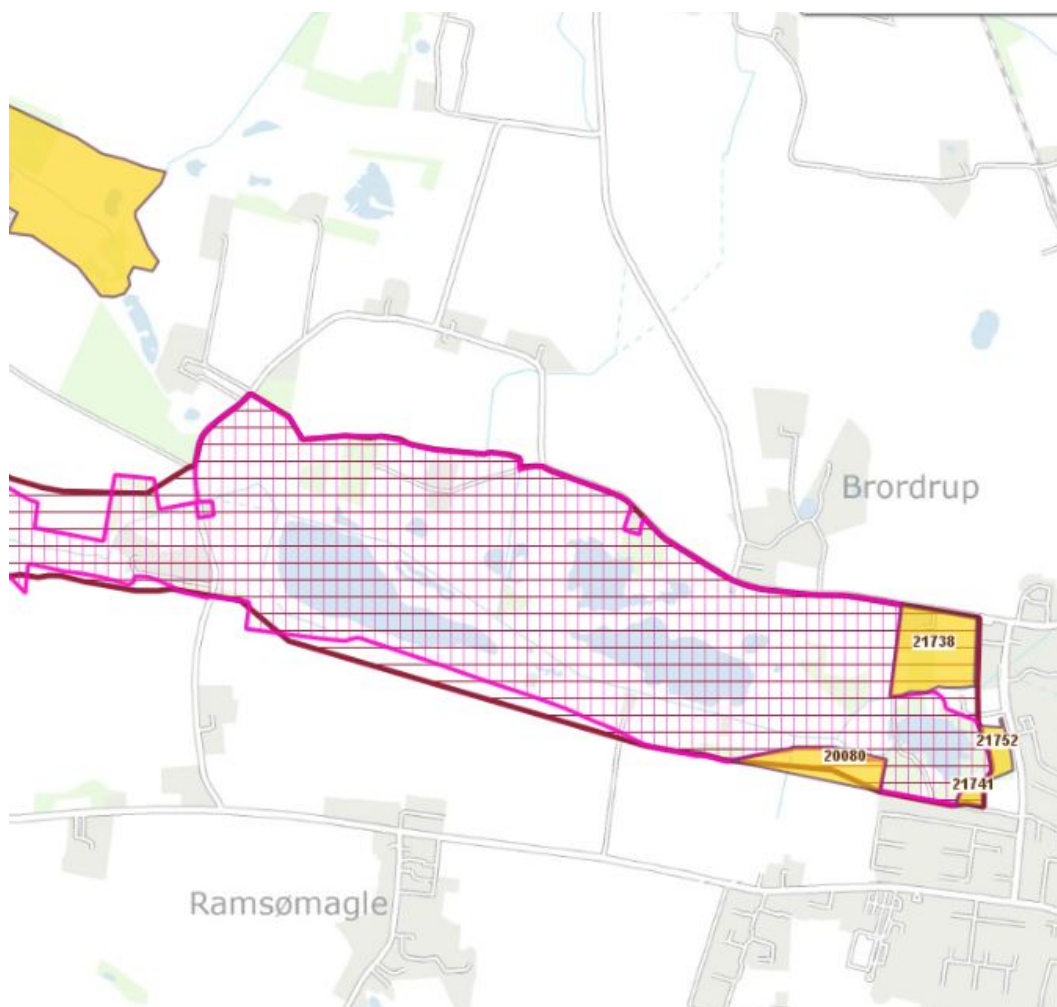
Miljøstyrelsen kan med henvisning til det foreliggende datagrundlag (Naturdatabasen og luftfotos) ikke verificere, at der på arealet forekommer levested for arter på fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag. På baggrund heraf fastholdes høringsforslagets områdeafgrænsning.

Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21737) foreslår, at Gøderup Mose inddrages i Natura 2000 området, som habitatområde, da der er store potentialer for udvidelse af habitatnaturtypen rigkær (7230). Dansk Naturfredningsforening-Roskilde vurderer også, at Ramsø Mose rummer tilsvarende habitater som rigkær og vådenge. Yderligere foreslår Dansk Naturfredningsforening-Roskilde, at rørhøg inddrages i udpegningsgrundlaget, da den er observeret ynglende i Syv Mose (ref. DOF basen) i den centrale del af området, de seneste år.

Miljøstyrelsen forstår Dansk Naturfredningsforening-Roskilde høringsforslag som forslag til at hele M151 Ramsø Mose bliver omfattet som habitatområde. Da høringsvaret indeholder forslag om etablering af et helt nyt habitatområde imødekommes forslaget ikke, da der fokuseres på at udvide med arealer, der ligger i tilknytning til eksisterende kortlagt levesteder for bilagsarter. De gældende danske udpegninger af Natura 2000-områder er godkendt af EU-Kommissionen, På denne baggrund vurderes det, at der ikke er behov for yderligere udpegning af arealer for at leve op til EU's krav. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdegrænser.

Høringssvar med bemærkninger til udpegningsgrundlaget er behandlet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på Miljøstyrelsens hjemmeside

4.1.2.2 Kvadrat 1734

Figur 6. F104 Ramsø Mose. Den brune skravering viser de berigtigede grænser for fuglebeskyttelsesområdet, og den lyserøde skravering angiver høringsforslagets afgrænsning. De gule helfarvede polygoner viser ændringsforslag, således at gul er forslag til udvidelse.

Miljøstyrelsen har forslået at landbrugsarealer omkring Ramsø Mose udtages af fuglebeskyttelsesområdet, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen og DOF-basen og på baggrund af

dette er der ikke fundet dokumentation for levesteder eller arter på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Hvor det vurderes, at arealet på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealet kan udtages fra fuglebeskyttelsesområdet, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.

Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21752) ønsker en mindre udvidelse af området til at følge Svanevej. Begrundelsen for dette er, at området drives naturvenligt og ligger i umiddelbar tilknytning til de andre skovbevoksede Natura 2000 områder. De foreslår også, at området bliver habitatområde, da Gøderup mose er et fint eng- og mose område med stort potentialer for udvidelse af habitatnaturtypen rigkær.

Miljøstyrelsen kan jf. datagrundlaget ikke verificere, at der på arealet er forekomst af levested for arter på fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag. På baggrund heraf fastholdes høringsforslagets områdeafgrænsning.

Miljøstyrelsen takker for det indsendte høringssvar. Høringssvaret indeholder forslag om udvidelse Ramsø Mose mod Gadstrup. Da de gældende danske udpegninger af Natura 2000-områder er godkendt af EU-Kommissionen, og da der i justeringen af Natura 2000-områderne fokuseres på at udtage intensivt drevne arealer af Natura 2000-områderne jf. de faglige kriterier og ikke udtage habitatnatur eller levesteder for arter, så vurderes det, at der ikke er behov for yderligere udpegning af arealer. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdegrænser.

Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21738) mener, at de skovbevoksede dele af matr. 6d,10ft og hestemarken på matr. 2g Brordrup By, Gadstrup bør ikke udtages, da de rummer biologiske værdier.

En lodsejer mener, at F104 skal forblive som den oprindelige udpegning, da der observeres en del spætter og rovfugle og der er set flere trækfugle på marken.

Miljøstyrelsen kan jf. datagrundlaget ikke dokumentere, at der på arealet er forekomst af arter eller levested for arter på fuglebeskyttelsesområdets udpegningsgrundlag. Opretholdelse af et areal som fuglebeskyttelsesområde forudsætter, at det bidrager til beskyttelsen af direktivarter. Et potentiale for, der evt. senere kan komme habitatnatur kan ikke alene begrunde opretholdelse af arealet. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdeafgrænsning.

I øvrigt er Dansk Naturfredningsforening-Roskilde (21741) enig i Miljøstyrelsens forslag om, at den kommunalt ejede spejderhytte udtages. Samtidig finder de, at yderligere reduktion af arealet er betænkeligt, da muligheden for at regulere gødsning og sprøjtning reduceres og arealet vil ikke kunne fungere som bufferzone.

I forhold til at bibeholde de landbrugsarealer, der foreslås udtaget af fuglebeskyttelsesområdet som bufferzone, vurderes arealerne ikke at indeholde habitatnaturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget. Det vurderes ligeledes at arealerne ikke har betydning for opretholdelse af det eksisterende udpegningsgrundlag. Opretholdelse af et areal som fuglebeskyttelsesområde forudsætter, at det bidrager til beskyttelsen af direktivarter/-naturtyper. På baggrund af dette imødekommes høringsforslaget ikke, og høringsforslagets områdegrænser fastholdes.

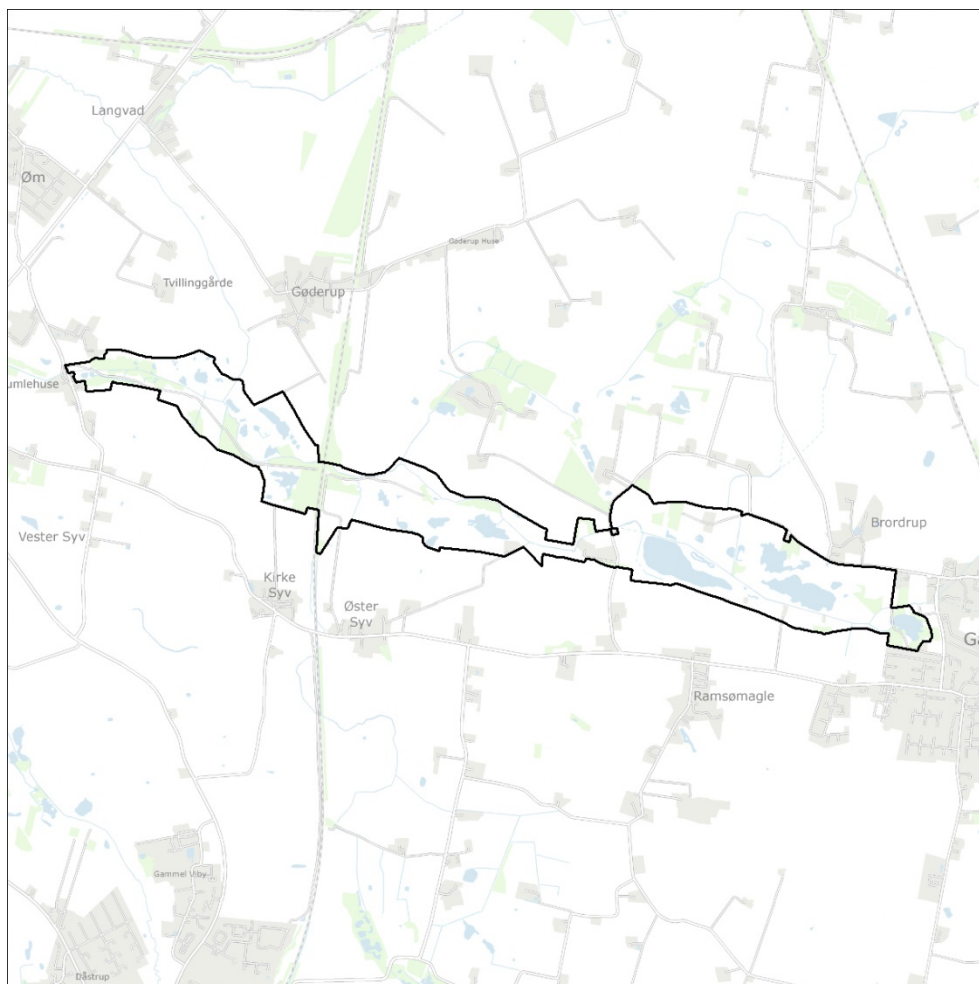
Roskilde Kommune foreslår, at ændre udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 151 Ramsø Mose, så sortterne udgår og rørhøg tilføjes.

Høringssvar med bemærkninger til udpegningsgrundlaget er behandlet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

4.1.3 Opsamling

Miljøstyrelsen fastholder afgrænsningen fra høringsforslaget, som det fremgår af figur 7. F104 Ramsø Mose reduceres med 47 ha og udvides med 1 ha.

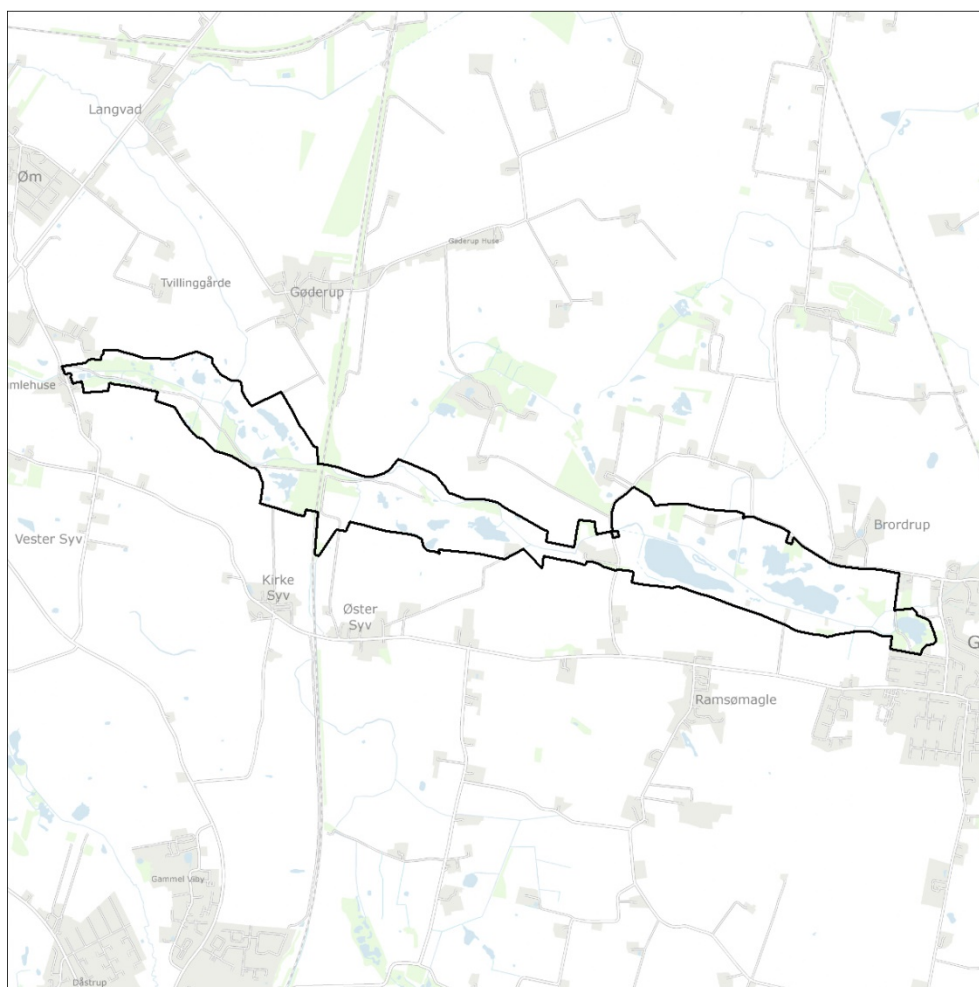
Figur 7. Den endelige afgrænsning af F104 Ramsø Mose fremgår af kortet.

5 Miljøstyrelsens forslag til nye grænser for N151 Ramsø Mose

5.1 Opsamling

Afgrænsningen af Natura 2000-område N151 Ramsø Mose er justeret på baggrund af Miljøstyrelsens høringsforslag og de indkomne høringssvar. I alt reduceres Natura 2000-områdets med 47 ha og udvides med 1 ha, så det samlet udgår 171 ha.

Den endelige områdegrense fremgår af figur 8.

Figur 8. Den endelige afgrænsning af Natura 2000-område N151 Ramsø Mose fremgår af kortet.

5.2 Den videre proces

Justeringerne af Natura 2000-områdernes grænser skal godkendes af EU- Kommissionen. På baggrund af de udarbejdede justeringer af Natura 2000-områdernes grænser udsteder Miljø- og Fødevareministeriet en bekendtgørelse, som sendes i høring 20. august – 17. september 2018 med henblik på, at de foreslåede udvidelser opnår beskyttelse som Natura 2000-områder. På arealer med foreslåede reduktioner opretholdes Natura 2000-beskyttelsen under den kommende dialog med EU-Kommissionen. Dette sker i overensstemmelse med EU-Kommissionens retningslinjer for ændringer i Natura 2000-områdets afgrænsning.

Ultimo oktober 2018 underretter Miljø- og Fødevareministeriet EU-kommissionen om de foretagne og foreslåede justeringer af områdegrensene herunder præsentation af principper for justeringerne og arealmæssige konsekvenser. Dialogen med EU-kommissionen forventes afsluttet medio 2019, hvorefter de endelige Natura 2000-områdegrensene kan fastlægges ved udstedelse af en ny bekendtgørelse.

6 Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelseshøring

6.1 Baggrund

Som opfølgning på Natura 2000-grænsejusteringsprocessen forventes en ny bekendtgørelse om udpegning af administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) at træde i kraft den 1. november 2018. Bekendtgørelsen erstatter bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016.

Bekendtgørelsen har været i høring i perioden 22. august til 17. september 2018.

6.2 Supplerende argumentation

Miljøstyrelsen er blevet opmærksom på to mindre fejl under afsnit 4.1.2.1 og under figur 6, som er rettet til følgende markeret med fed:

*Miljøstyrelsen har forslået at landbrugsarealer omkring Ramsø Mose udtages af **fuglebeskyttelsesområdet**, da arealet lever op til Miljøstyrelsens faglige kriterier. Miljøstyrelsen har vurderet tilgængeligt fagligt materiale i form af Naturdatabasen og DOF-basen og på baggrund af dette er der ikke fundet dokumentation for **levesteder** eller arter på arealet. Miljøstyrelsen har desuden foretaget en vurdering af luftfoto fra 1995 og 2016. Hvor det vurderes, at arealet på begge luftfoto kan karakteriseres som intensivt drevet areal. Ud fra dette har Miljøstyrelsen vurderet, at arealet kan udtages fra **fuglebeskyttelsesområdet**, uden at der sker en kvalitativ forringelse af beskyttelsen i forhold til den eksisterende udpegning.*

Miljøstyrelsen har ligeledes foretaget en rettelse af høringssvar til Danmarks Naturfredningsforening-Roskildes høringssvar, hvor følgende er blevet erstattet på s. 13:

Miljøstyrelsen takker for det indsendte høringssvar. Høringssvaret indeholder forslag om udvidelse Ramsø Mose mod Gadstrup. Da de gældende danske udpegninger af Natura 2000-områder er godkendt af EU-Kommissionen, og da der i justeringen af Natura 2000-områderne fokuseres på at udtage intensivt drevne arealer af Natura 2000-områderne jf. de faglige kriterier og ikke udtage habitatnatur eller levesteder for arter, så vurderes det, at der ikke er behov for yderligere udpegning af arealer. På den baggrund fastholdes høringsforslagets områdegrænser.

Afgrænsning af Natura 2000-område N151 Ramsø Mose er ikke justeret på baggrund af Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelseshøring. Den endelige områdegrænse fremgår af bekendtgørelsen, der forventes at gælde fra 1. november 2018 og fremgår også af side 15 i dette høringsnotat.